

Efezský koncil

Branislav Krasnovský

10. augusta 2020 ✚ *História* ✚ *Dejiny koncilov*

Efezský koncil zasadal od 22. 6. 431 do 10. 7. 431. Koncil zvolal cisár Theodosius II., v čele koncilu stál Svätý Cyril Alexandrijský. Koncilu sa zúčastnilo približne 250 delegátov a koncil potvrdil Nicejské vyznanie viery a odsúdil najmä nestoriánstvo a pelagianizmus.

V histórii išlo o tretí ekumenický koncil, celý koncil sa odohral v ostrej atmosfére. Problémom boli názory nestoriánov, ktorých duchovným vodcom bol konštantínopolský patriarcha Nestorius. Ten vo svojom blude tvrdil, že v Ježišovi Kristovi sa nachádzali dve osoby, jedna s božskou a druhá s ľudskou prirodzenosťou. Na kríži zomrela iba ľudská osoba Krista.

Na rozdiel od konštantínopolského patriarchu Nestoria, alexandrijský patriarcha Sv. Cyril Alexandrijský tvrdil, že spojenie oboch osôb v Kristovi je natolko tesné, že sa môže hovoriť len o jednej prirodzenosti, o Bohočloveku, Logos sa stal telom. Ďalší blud rozvinul Eutychés z Konštantínopolu, ktorý spájal obe prirodzenosti – božskú a ľudskú v Kristovi tak, že ľudská prirodzenosť bola božskou prirodzenosťou úplne pohltená. Táto náuka, ktorá je opakom nestorianizmu sa nazýva monofyzitizmus.

Svätý Cyril Alexandrijský kritizoval Nestoria už v roku 429, kedy skoncipoval na Veľkú noc list egyptským biskupom, v ktorom požadoval, aby Nestorius odvolal 12 problematických bodov svojho učenia. Svätý Cyril Alexandrijský získal podporu pápeža Celestína I.

zdroj: wikimedia commons

Nestorius videl v náuke Cyrila Alexandrijského prvky doketizmu a manicheizmu. Spor medzi Nestoriom a Cyrilom Alexandrijským mal vyriešiť práve 3. ekumenický koncil v Efeze. Na koncile odznela aj zásadná mariologická otázka, či porodila Panna Mária Boha (Theotokos) alebo človeka (Anthropotokos).

Nestorios zdôrazňoval, že Panna Mária porodila človeka spojeného s Bohom a nie Božieho syna, takže by mala byť nazývaná Christotokos. Svätý Cyril Alexandrijský a Efezský koncil tvrdia, že Panna Mária je nositeľkou Boha (v prenatálnom štádiu) a takisto Bohorodičkou.

Koncil prehlásil, že Ježiš je jedinou osobou, nie dvoma oddelenými osobami (Boh a človek), ale že Ježiš Kristus je Bohočlovekom s racionálnou dušou a telom. Spojenie dvoch prirodzeností v Kristovi malo takú povahu, že jedna prirodzenosť nenarušovala druhú prirodzenosť. Panna Mária získala titul Theotokos,

pretože porodila Ježiša Krista, zároveň Boha i človeka.

Efezský koncil takisto potvrdil text Nicejsko-konštantínopolského vyznania viery, k tomuto vyznaniu viery zakázali pridávať nové body. Koncil takisto odsúdil pelagianizmus, tento blud vníma slobodu človeka ako autonómnu skutočnosť, zavrhuje náuku o dedičnom hriechu, preceňuje význam ľudskej žiadostivosti v procese rozhodovania. Podľa biskupa Pelagia dal Adam svojim prvotným hriechom ľuďom zlý príklad a Ježiš Kristus svojou obeťou dobrý príklad, vhodný nasledovania. Pelagius takisto popieral, že by človek potreboval zvláštnu Božiu milosť, aby bol schopný konať dobro a dosiahol tak svoju spásu. Proti bludu pelagianizmu bojoval najmä Svätý Augustín.

Nestorius a jeho prívrženci neboli prítomní na otvorení rokovaní koncilu od začiatku, prišli neskôr. Cyril Alexandrijský nechal v ich neprítomnosti prečítať dogmatický list o hypostatickej jednote oboch Kristových prirodzeností (Božia i ľudská). 190 prítomných biskupov schválilo tento list a podpísalo odsúdenie Nestoria. 43 antiochijských biskupov podporujúcich Nestoria prišlo neskoro, okamžite však zvolali protisnem a začali zasadať.

Spory sa vyhrotili do nebezpečnej miery, a tak cisár nechal zatknúť aj sv. Cyrila Alexandrijského a aj Nestoria. Svätý Cyril sa nakoniec vrátil do Alexandrie, Nestoria však poslali do vyhnanstva, v ktorom aj v roku 451 umrel.

Nestorioví prívrženci založili cirkev, ktorá sa šírila v Ázii a k tejto cirkvi sa priradujú chaldejskí a malabarskí kresťania či Asýrska východná cirkev. Dnes sa k Nestorioví hlási Sýrska pravoslávna cirkev, Koptská pravoslávna cirkev, Etiópska pravoslávna cirkev, Arménska pravoslávna cirkev i Indická pravoslávna cirkev.

Asýrska východná cirkev existovala od roku 410, v roku 486 sa prihlásili k Nestoriovmu učeniu. Mali vlastného patriarchu v perzskom meste Seleukia, v čase najväčšieho rozkvetu šírili kresťanstvo v strednej Ázii a dostali sa až do Číny a Indie. Sami sa označovali za Tomášových kresťanov. Podľa kresťanských legiend prišiel totiž apoštol Tomáš až do Indie, kde umrel mučeníckou smrťou. Asýrske kresťanstvo zničil až jeden z najvýznamnejších moslimských stredovekých dobyvateľov, vojvoda Timur. V Číne sa asýrski kresťania stali obeťou tlaku budhistov, v Indii brahmánov. Keď však prišli Portugalci do Indie, prekvapení našli na Malabarskom pobreží množstvo kresťanov, ktorých formovala práve asýrska kresťanská komunita.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/efezsky-koncil/>